

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

21. Maahanmuuton prosessien turvaaminen

Päämäärä ja tavoitteet:

Sivistysala ry yhtyy luonnoksen näkemykseen, että maahanmuuttajien hyvä kotoutuminen Suomeen on tärkeää sekä yhteiskunnan että maahanmuuttajien itsensä kannalta. Onnistunut kotoutuminen ehkäisee syrjäytymisestä johtuvia yhteiskunnallisia ongelmia. Sivistysala on sitoutunut rakentamaan ja puolustamaan avointa, kansainvälistä ja suvaitsevaista Suomea.

Toiminta-ajatus:

Kotoutumisen prosesseja turvatessa on huomioitava laadukkaan kotoutumiskoulutuksen toteuttaminen. Sivista huomauttaa, että vapaan sivistystyön toimijat toteuttavat kotoutumiskoulutusta, joka järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella ja ohjauksella. Tämä mahdollistaa laadukkaan ja osaavan opetushenkilöstön hyödyntämisen kotoutumisprosessissa.

Toimijat:

Kotoutumisen lähtökohtana tulee huomioida maahanmuuttajan työllistyminen ja mahdollisuus integroitua suomalaiseen ympäristöön ja yhteiskuntaan. Kielikoulutus on olennainen osa kotoutumista. Laadukas kotoutumiskoulutus tulee järjestää niin, että koulutusta järjestävät tahot voivat tarjota mahdollisuuden osallistua myös muuhun koulutuksen järjestäjän toimintaan, jonka avulla voi saada sosiaalisia kontakteja ja integroitua yhteiskuntaan paremmin. Kotoutumisen vaikuttavuuden ja laadun näkökulmasta suomalaisen koulutusjärjestelmän tilojen, laitteiden ja henkilöstön hyödyntäminen on viisasta. Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla (mm. opistot, kesäyliopistot, opintokeskukset) on tähän erittäin hyvät edellytykset. Sivista katsoo, että opetus- ja kulttuuriministeriö on kotoutumiskoulutuksen rahoituksen ja ohjauksen kannalta paras toimija.

43. Työvoiman saannin turvaaminen

Toiminta-ajatus:

Sivista pitää tärkeänä, että työvoiman saannin turvaamisessa on tuotu esiin koulutustarpeiden arviointi ja työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointi jatkuvana varautumistoimenpiteenä. Nykyinen ennakointijärjestelmä on melko pirstaloitunut – ennakointitehtäviä on työ- ja elinkeinoministeriön lisäksi muun muassa Opetushallituksella, Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksella sekä maakuntien liitoilla. Sivista ehdottaa, että toiminta-ajatuksessa tuotaisiin esille ennakoinnin poikkihallinnollinen kehittäminen.

Toimijat:

Sivista ehdottaa keskeisenä kumppanina mainittavan opetus- ja kulttuuriministeriön erityisesti Opetushallituksen koordinoiman Osaamisen ennakointifoorumin osalta.

49. Kasvatus-, koulutus- ja tutkimusjärjestelmän ylläpitäminen

Päämäärä ja tavoitteet

Kasvatus-, koulutus- ja tutkimusjärjestelmän merkitys henkisen kriisinkestävyden vahvistamisessa, yhteiskunnan kriittisten toimintojen ylläpidossa sekä tietoperustaisen päätöksenteon tukena on hyvin tunnistettu.

Toiminta-ajatus

Toiminta-ajatuksessa korostuu varautuminen ja valmiussuunnittelu. Sivista alleviivaa, että varautumisessa poikkeusoloihin ei voi olla kyse vain suunnittelusta – toimintakyky poikkeusoloissa turvataan parhaiten sillä, että poikkeusoloissa tarvittavista käytännöistä on kokemusta myös normaaliolosuhteissa. Esimerkiksi tilanteissa, joissa poikkeusolojen vuoksi on siirryttävä etäopetukseen, on niin toimivan johdon, henkilöstön ja oppijoiden perheineen toimintakyvyn ja toiminnan laadun kannalta merkityksellistä, jos etäopetukseen liittyvät käytännöt ovat tulleet tutuksi oppilaitosten arjessa.

Toiminta-ajatuksessa on tunnistettu niitä keskeisiä kasvatuksen ja koulutuksen tehtäviä, jotka antavat edellytyksiä kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen. Sivista yhtyy tunnistettuihin teemoihin: arvomaailman välittäminen, tieto turvallisuudesta ja vastuullisesta käyttäytymisestä sekä medialukutaidon vahvistaminen ovat hyviä esimerkkejä kasvatus- ja koulutusjärjestelmän

kokonaisturvallisuuteen liittyvistä tehtävistä. Ymmärrettävästi kuvaus ei ole kaiken kattava ja muillakin kasvatuksen ja koulutuksen tuottamilla osaamisilla ja asenteilla on joko suoraa tai välillistä merkitystä kokonaisturvallisuuden kannalta. Sivista ehdottaa kuvausta täydennettävän medialukutaidon rinnalla monilukutaidon käsitettä hyödyntäen. Tähän sisältyy perinteinen lukutaito. Kaiken muun oppimisen perustana heikkenevällä lukutaidolla voi olla laajat sosiaaliset vaikutukset.

Toimijat

Kasvatus- ja koulutusalailla toimii merkittävä määrä yksityismuotoisia toimijoita. Sivista pitää hyvänä, että nämä on tunnistettu toimijana kasvatus-, koulutus- ja tutkimusjärjestelmän ylläpitämisessä. Näitä toimijoita ei ole tunnistettu luvussa 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat, jota Sivista ehdottaa täydennettäväksi tältä osin.

50. Kulttuuripalvelujen ylläpitäminen ja kulttuuriomaisuuden suojelu

Päämäärä ja tavoitteet

Sivista pitää erinomaisena sitä, että strategiassa on tunnistettu kulttuuriperinnön suojelu sekä taide- ja kulttuuripalveluiden merkitys henkiselle kriisinkestävyydelle. Sivista korostaa, että kulttuuriperinnön suojelutoimenpiteet kriisitilanteisiin tulee suunnitella heti ja pitkäjänteisesti. On huomattava myös, että taide- ja kulttuuritoiminta voivat toimia mediakasvatuksen kanavina.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Sivista on tyytyväinen, että strategiassa on tunnistettu hyvin maan johdon ja eri viranomaisten yhteisen tilannekuvan muodostamisen tärkeys. On elintärkeää myös kehittää ja harjoitella kriisitilanteiden yhteisen tilannekuvan rakentamista sekä tilanteesta selkeästi viestimistä.

Sivista esittää, että Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa valmisteltaessa kiinnitetään laajemmin huomiota tiedon huoltovarmuuteen, joka tarkoittaa eri yhteiskunnan toimijoiden kykyä tuottaa tietoa, tukea sitä sekä hyödyntää oikeellista tietoa toiminnassaan. Tiedon huoltovarmuuteen liittyy myös kriittisten osaamisten varmistaminen esimerkiksi huolehtien yhteiskunnan eri alojen riittävästä ja laadukkaasta koulutustarjonnasta. Tiedon huoltovarmuus edellyttää kansallista kyvykkyyttä omaksua ja ottaa käyttöön muualla tuotettua tietoa, jolloin pohdittavaksi tulevat myös tiedon siirtämiseen, tallentamiseen, kriittiseen arviointiin ja soveltamiseen liittyvät näkökohdat. Kriisitilanteissa ihmisten luottamus tieteeseen, tutkittuun tietoon ja asiantuntijoihin säilyy, kun tiedon huoltovarmuudesta on huolehdittu ennakkollisesti.

Tikkinen Annakaisa
Sivistysala ry